

REPUBLIKA HRVATSKA
PUČKI PRAVOBRANITELJ

Broj: P.P.-25-18-843/20-47
Zagreb, 01. srpnja 2020.

Ministarstvo kulture Republike Hrvatske
Runjaninova 2, 10 000 Zagreb
pisarnica@min-kulture.hr

Predmet: potpore namijenjene samostalnim umjetnicima koji profesionalno obavljaju samostalnu umjetničku djelatnost i kojima se doprinosi plaćaju iz proračuna Republike Hrvatske

Poštovani,

zaprimili smo Vaš dopis (KLASA: 612-01/20-01/0179 URBROJ : 532-06-01-01/1-20-2) od 1. lipnja 2020. u kojem se očitujete o našem upitu vezanom za potpore umjetnicima u vrijeme nemogućnosti djelovanja uslijed krize izazvane korona virusom, povodom više zaprimljenih pritužbi.

Iz uvjeta natječaja i spomenutog očitovanja slijedi kako je Ministarstvo kulture svojim odlukama i postupcima pokušalo uključiti što veći broj umjetnika i kulturnih djelatnika u dodjelu sredstava. O tome svjedoči relativno nizak financijski prag (ukupan iznos od 1.625 kn prihoda ili dohotka u 2019. godini) za ostvarenje potpore, kao i izlazak ususret sa širokim mogućnostima dokazivanja utjecaja krize na nemogućnost djelovanja. Isto tako, objava odgovora na često postavljena pitanja na stranicama Ministarstva pokazuje namjeru pristupačnosti potpora širokom krugu korisnika.

Okolnosti koje su se dogodile uslijed krize uzrokovane korona virusom, ali i potresom koji je pogodio Grad Zagreb u ožujku 2020. bile su iznenadne i nepredvidive te su imale širok utjecaj na mogućnost djelovanja brojnih djelatnosti, a među najpogođenije svakako pripadaju samostalni umjetnici. Kako ste pojasnili u svom očitovanju, vodeći se kriterijima za očuvanje radnih mjesta koje provodi Hrvatski zavod za zapošljavanje, a koji visinu potpora čini zavisnom o punom, odnosno nepunom radnom vremenu, uvjeti poziva dijele samostalne umjetnike u dvije dohodovne skupine u namjeri da na taj način utvrdi opseg i količinu umjetničkog djelovanja. U okolnostima ograničenog izvora financiranja, smatramo da je nužno i opravdano postaviti uvjet djelovanja u prošloj godini kao kriterij za primanje novčane potpore upravo stoga što je glavni

cilj potpora nadomjestiti nemogućnost djelovanja i zarađivanja u izvanrednim okolnostima, a podredno i omogućiti osnovne uvjete za život i očuvanje ekonomskog standarda.

Neupitna je vrijednost umjetničkog djelovanja za društvo i doprinos samostalnih umjetnika brojnim područjima u kojima rade. Istovremeno, oni uistinu djeluju u otežanim okolnostima, neovisno o krizi uzrokovanoj epidemijom korona virusa, gdje im je rad često financijski podcijenjen, a naplata otežana ili nemoguća. Istovremeno, Ustav Republike Hrvatske u članku 69. navodi kako država potiče i pomaže razvitak znanosti, kulture i umjetnosti te ih štiti kao duhovne narodne vrednote.

U tom kontekstu, pri procjeni učinka kriterija zarade u protekloj godini valjalo bi prosuditi je li on prikladan za ostvarivanje cilja nadomještanja djelovanja i zarađivanja u izvanrednim okolnostima te postoji li koji kriterij koji može ostvariti isti legitimni cilj bez ili uz manje diskriminatornih učinaka. Kako se pri donošenju mjera pokušala nadomjestiti zarada vodeći se njenim iznosom u protekloj godini, mišljenja smo kako se isti cilj mogao ostvariti drugačijim kriterijem koji bi vjernije prikazao stvarni rad samostalnih umjetnika u određenom razdoblju. Naime, kako često otežano ostvaruju naplatu ili ona znatno kasni, ostvarena zarada nije nužno točan pokazatelj djelovanja u određenom razdoblju, budući da se djelovanje može dokazati i ugovorima o djelu, nenaplaćenim potraživanjima ili na druge načine.

Nadalje, kako je trebalo omogućiti brzu prijavu i obradu prijavnica, mogućnost prijave elektronskim putem svakako je pozitivna, kao i spremnost službenika Ministarstva kulture da pripomognu sa prijavama kada je bilo potrebno. Međutim, kako je po mnogim pokazateljima ipak značajan dio građana RH nedovoljno informatički pismeni ili pak nema pristup Internetu ili sustavu eGrađani, mišljenja smo kako je podnošenje prijave trebalo omogućiti i poštom, sukladno mjerama opreza i mogućnostima koje su koristile i druge institucije, primjerice Hrvatski zavod za zapošljavanje.

Isto tako, naši su pritužitelji naveli kako je određen broj prijava odbijen jer su bile nepotpune, radi pogrešnog shvaćanja da su samo označena polja obvezna. Iako su službenici Ministarstva bili na raspolaganju za sva pojašnjenja u vezi upita potencijalnih korisnika potpora te su nejasnoće ubrzo pojašnjenje putem web stranice Ministarstva, korisno bi bilo da su sve tražene informacije od samog početka jasno naznačene kao obvezne ili neobavezne, kako bi se izbjegli naknadni upiti ili nepotpune prijave te pravna nesigurnost.

Imajući to na umu, pučka pravobraniteljica u skladu sa svojim ovlastima iz članka 15. Zakona o pučkom pravobranitelju (NN 76/12), daje sljedeće mišljenje.

Ukoliko se pokaže potreba za sličnom vrstom potpora, pri objavi poziva valjalo bi:

- jasno naznačiti u tekstu poziva i pratećoj dokumentaciji sve potrebne informacije i tražene dokaze za primanje potpora

- uvažiti otežanu naplatu i uvjete djelovanja s kojima se umjetnici susreću te postaviti uvjete na način da kriterij ne bude nužno samo ostvarena zarada, već primjerice dospelost potraživanja ili ugovoreni poslovi/honorari, neovisno o tome jesu li tijekom godine zaista i isplaćeni
- s posebnom pažnjom pristupiti vrednovanju umjetničkog rada imajući na umu poseban ustavni položaj umjetničkog stvaranja

Kako je u lipnju 2020. izvršena zadnja predviđena isplata, a naknadna izmjena uvjeta donosi određene pravne nesigurnosti i dovodi u pitanje već isplaćene potpore (koje su izvršene, kako se navodi, za više od 90% prijavitelja), ovo se mišljenje odnosi na eventualne buduće pozive za sličnu vrstu potpora.

Slijedom toga, molimo da nas, sukladno članku 24. Zakona o pučkom pravobranitelju (NN 76/12) u slučaju novog istovrsnog poziva, obavijestite o kriterijima i uvjetima za dobivanje potpora.

S poštovanjem,

PUČKA PRAVOBRANITELJICA

Lora Vidović

O tome obavijest:

- pritužiteljima